

Ukrajinské národní hnutí

Rok 1848 a rakouská Ukrajina

Rok 1848 – „jaro národů“

- Rok 1848 se v Evropě nesl ve znamení revolucí, které prosazovaly politické a sociálně-ekonomické reformy a práva rodících se moderních národů.
- V habsburské monarchii se březnovou revolucí projevila dlouhodobá nespokojenost s metternichovským absolutismem, s poddanským systémem a národnostní otázkou.

Politická aktivizace v Haliči

- V reakci na vídeňské události byla ve Lvově vytvořena polská *Rada Narodowa*.
- Jejím rusínským protějškem se stala *Holovna Ruska Rada*
- Politickou situaci v Haliči významně ovlivňoval guvernér Franz Stadion (1806–1853), který podporoval rusínské hnutí jako protiváhu Poláků.

Zrušení roboty v Haliči

- Robotní povinnost byla hlavní příčinou nespokojenosti mezi haličskými rolníky. Revoluční události roku 1848 vytvořily podmínky pro zrušení poddanství a robotní povinnosti.
- Guvernér Stadion přiměl Vídeň, aby se sama ujala osvobození rolníků v Haliči a tím jednak oslabil tamní Poláky a jednak si zajistila vděčnost a loajalitu rolníků.
- V dubnu 1848 byla oficiálně císařem Ferdinandem I. zrušena roboty v Haliči.

Rusínská národnostní otázka

- Na popud Stadiona byla sepsána petice Lvovských řeckokatolických kněží s nesmělými národnostními požadavky.
- *Holovna Ruska Rada* vs. propolský *Ruskyj Sobor*
- Dílčí úspěchy rusínského hnutí: založena Matice halyčsko-ruská, stavba Lidového domu ve Lvově, vytvořena katedra ukrajinského jazyka a literatury na Lvovské univerzitě.

Slovanský sjezd v Praze

- Své delegáty poslala do Prahy jak *Holovna Ruska Rada*, tak polská *Rada Narodowa* a *Ruskyj Sobor*. Okamžitě mezi nimi vznikl spor o to, kdo má právo reprezentovat Halič a o podobě polsko-rusínských vztahů.
- trvalou součástí rusínské politiky let 48-49 se stala orientace na spolupráci s rakouskými Slovany, zejména s Čechy.
- Češi přispěli ke zmírnění polsko-rusínského napětí. Svého dlouhodobého zastánce měli Rusíni v osobě K. H. Borovského

Rusíni v říšském sněmu

- ze 100 míst v říšském sněmu určených pro Halič získali Rusíni jen 25, z nichž 15 připadlo rolníkům.
- Rusíni se soustředili na dvě otázky: kompenzace pozemkovým vlastníkům za zrušenou robotu a administrativní rozdělení Haliče.

Literatura

- HIMKA, John-Paul. *Galician Villagers and the Ukrainian National Movement in the Nineteenth Century* [online]. nedatováno [vid. 1. duben 2014]. Dostupné z:
http://www.academia.edu/497020/Galician_Villagers_and_the_Ukrainian_National_Movement_in_the_Nineteenth_Century
- HOSTIČKA, Vladimír. *Spolupráce Čechů a haličských Ukrajinců v letech 1848-1849*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1965. Rozpravy ČSAV. Řada společenských věd, roč. 75/1965, seš. 12.
- HRYCAK, Jaroslav. *Narys istorii Ukraïny: formuvannja modernoi ukraïns'koï nacii XIX - XX stolittja*. Kyïv: Vydavn. Heneza, 2000. ISBN 9665041509 9789665041504.
- SUBTEL'NYJ, O. *Ukrajina: Istorija*. 3., pererob. i dop. vyd. Kyjiv: Lybid', 1993.